

การพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคคารูซัล
ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง

The Development of Critical Reading for Matthayomsuksa 2 Students by
Using Carousel Technique with Higher-Order Thinking Questions

¹สันติศักดิ์ ทองสร้อย และ ²พินพจน์ คงวิจิตร

¹Santisak Thongsoi and ²Pinphon Kongwijit

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand

E-mail: ¹santisak7057@gmail.com, ²phinphoneduc@gmail.com

Received February 3, 2022; Revised February 23, 2022; Accepted May 15, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคารูซัลร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง ดำเนินการวิจัยโดยวัดความสามารถในการอ่าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 13 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิคคารูซัลร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็น ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคารูซัลร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคารูซัลร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; เทคนิคคารูเซล; คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง

Abstract

The article aimed: 1) to compare the critical reading ability of Mathayomsuksa 2 students before and after using Carousel technique with higher-order thinking questions learning activities and 2) to study the opinions of Mathayomsuksa 2 students towards learning activity using Carousel technique with higher-order thinking questions. The participants were 35 students from Mathayomsuksa 2, Phothawattanasenee school, who are studying in semester 1 academic year 2020, selected by sample random sampling (using classroom as a sampling unit). The research instruments were: 1) the Carousel technique with higher-order thinking questions lesson plan, 2) the critical reading ability Pre-test Post-test, and 3) questionnaire. The data were analyzed by mean (M), standard deviation (SD) and t-test for dependent. The findings were:

1) The students' critical reading ability using the Carousel technique with higher-order thinking questions learning activities was higher at a statistically significant level .05.

2) The overall average score of the students' opinions towards learning activities using the Carousel technique with higher-order thinking questions was in maximum level.

Keywords: Critical Reading; Carousel Technique; Higher-Order Thinking Questions

บทนำ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารและเต็มไปด้วยข้อมูลทั้งจริงและเท็จ ดังที่ สิริธัญญา มารศรี (2562) กล่าวว่า โลกแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยี มีการเชื่อมโยงข่าวสารทุกภูมิภาคของโลก การดำรงชีวิตในสังคมของมนุษย์ยุคนี้จำเป็นต้องใช้วิจารณญาณเพื่อให้สามารถประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปให้เป็นผู้รู้เท่าทันสื่อ ด้วยเหตุที่การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) จึงกำหนดสาระการเรียนรู้สาระที่ 1 การอ่านไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในสาระที่ 1 เห็นได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณประมวลได้จากตัวชี้วัดในสาระการเรียนรู้ดังกล่าวที่กล่าวถึงการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง วิเคราะห์ และจำแนกข้อเท็จจริง ข้อมูลสนับสนุน ข้อคิดเห็น ข้อสังเกต การชวนเชื่อ การโน้มน้าว หรือความสมเหตุสมผลจากสิ่งที่อ่าน แต่อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมี

วิจารณ์ญาณในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเผชิญกับปัญหาโดยพบว่าเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ สาเหตุประการแรกคือ นักเรียนไม่สามารถเลือกอ่านได้อย่างกว้างขวางและขาดวิจารณ์ญาณในการอ่าน อ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย พิจารณาหรือสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่ไม่ได้อ่าน สาเหตุประการที่สองคือปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ใช้รูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (อรรถพงษ์ พิวเหลือง, 2563) ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่กำหนดอัตลักษณ์ให้สะท้อนความโดดเด่นของสถานศึกษา (ณัฐญาพร เสวตานนท์, สุปิน ยุระรัช และ วราภรณ์ ไทยมา, 2564)

รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560, 2561 และ 2562 ของโรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในมาตรฐาน ท 1.1 พบว่า ไม่เป็นไปตามเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่กำหนดเป้าหมายคุณภาพการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทยไว้ในระดับร้อยละ 70 โดยปีการศึกษา 2560 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 57.25 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.62 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 66.48 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 18.20 และปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.32 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.97 ตามลำดับ ผลประเมิณดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะการอ่านของนักเรียนยังสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ครูภาษาไทยควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนา

จากความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ผู้วิจัยสนใจพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน ทั้งนี้เมื่อดำเนินการศึกษางานวิจัยในประเทศ พบว่า มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวนมากซึ่งผลการวิจัยต่าง ๆ พบว่า นวัตกรรมที่นำมาใช้ล้วนส่งผลให้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนสูงขึ้น แต่ยังไม่พบการนำเทคนิคการรู้ซ้ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงมาใช้พัฒนาความสามารถของนักเรียนในประเทศไทย ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของ Anderson & Krathwohl (2001) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี ที่กำลังศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ให้เป็นไปตามมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ต่อไป

บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซ้ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง และผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซ้ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงเพื่อเป็น

แนวทางสำหรับครูภาษาไทยในการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน และประโยชน์แก่ครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ สำหรับการนำเทคนิคการรู้ซึ่ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้เราสามารถคิด ตัดสินใจ และประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ถูกต้อง โดยผ่านกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน (อัญชลี จันทร์ เสม และ คณะ, 2559; เอมอร เนียมน้อย, 2551; ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2545) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะหนึ่ง ที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนานักเรียนเพราะมีส่วนช่วยในการประเมินสิ่งที่อ่านในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล ช่วยวินิจฉัยข้อถูกผิดต่าง ๆ ของข้อมูลโดยอาศัยเหตุผลประกอบการ ตัดสินและช่วยเพิ่มพูนความรู้ สติปัญญาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของข้อมูลต่าง ๆ อันจะนำไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการรู้ซึ่

เทคนิคการรู้ซึ่ เป็นเทคนิคการอภิปรายกลุ่มที่ขับเคลื่อนด้วยนักเรียน โดยกำหนดให้กลุ่ม นักเรียนอภิปรายเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายและเตรียมนำเสนอต่อเพื่อนร่วมชั้น จากนั้นนักเรียนแบ่งปัน และอภิปรายสิ่งที่ค้นพบในข้อคำถาม หรือตัวอย่างที่นักเรียนได้รับมอบหมาย (Freed, 2013) สามารถ เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการรู้ซึ่ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ได้เป็นขั้นตอน ดังนี้ (McKnight, 2010; Council for the Curriculum, Examinations and Assessment, 2000)

ขั้นที่ 1 จัดกลุ่มนักเรียนเพื่อศึกษาข้อมูล โดยจัดกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 คน ร่วมกัน ศึกษาข้อมูลที่ได้รับและอภิปราย

ขั้นที่ 2 กำหนดคำถามในกระดาษและแจกอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยระบุคำถามลงในกระดาษแผ่นใหญ่แผ่นละ 1 คำถามติดไว้รอบ ๆ ห้อง แจกปากกาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มโดยกำหนดสีที่แตกต่างกัน

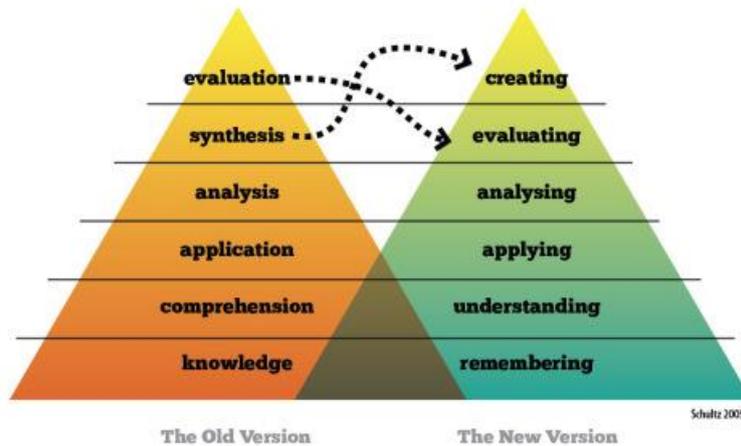
ขั้นที่ 3 เขียนคำตอบจากคำถามที่กำหนด โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้รับ

ขั้นที่ 4 หมุนไปตอบคำถามจนครบทุกข้อ โดยนักเรียนตอบคำถามภายในระยะเวลาที่กำหนด พร้อมอ่านความคิดเห็นของกลุ่มก่อนหน้าและพิจารณาว่าเห็นด้วยหรือไม่

ขั้นที่ 5 อภิปราย สรุปบทเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ สรุปโดยการบอกคุณค่า หรือความรู้สึกที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง

การจำแนกคำถามตามระดับการเรียนรู้ของนักเรียนมีการเสนอระดับการเรียนรู้ที่ปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson & Krathwohl (2001) เป็นระดับจดจำ ระดับเข้าใจระดับประยุกต์ใช้ ระดับวิเคราะห์ ระดับประเมินผล และระดับสร้างสรรค์ (Bloom, 1956) ใช้คำถามในการอธิบายความรู้ประเภทต่าง ๆ ในฉบับปรับปรุง ปี 2001 ใช้คำกริยาและปรับเปลี่ยนคำว่าความรู้ (Knowledge) เป็นจดจำ (Remembering) เปลี่ยนระดับสังเคราะห์ไปเป็นระดับสูงสุดและให้ชื่อวาระดับสร้างสรรค์

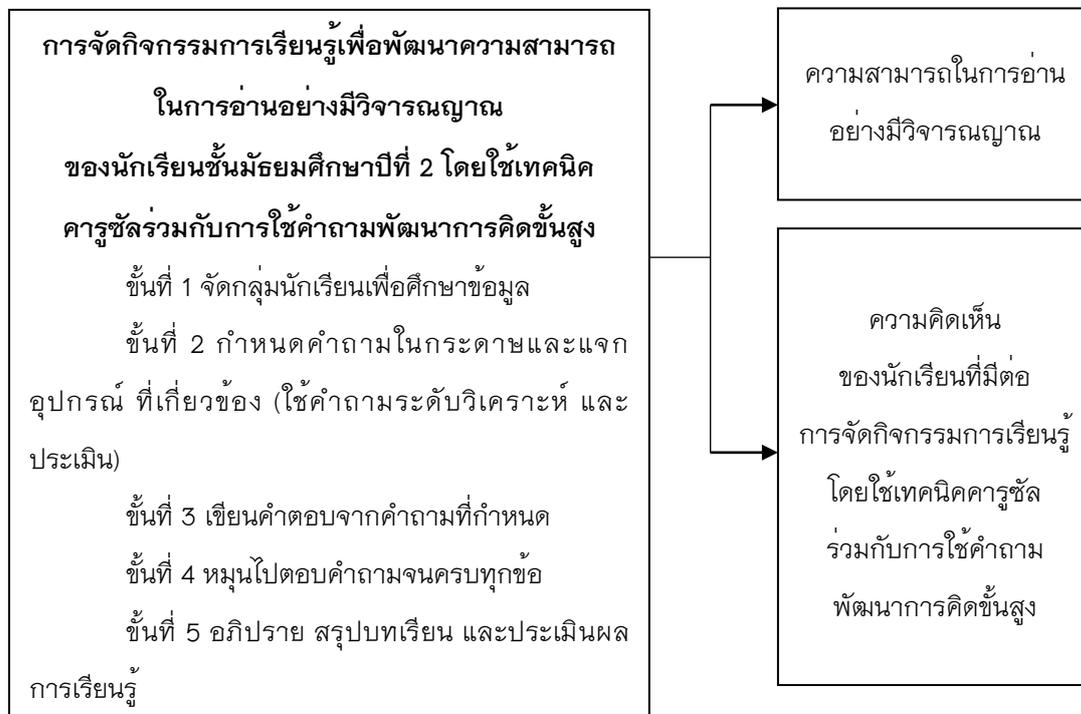
ภาพที่ 1 การปรับเปลี่ยนแนวคิดการใช้คำถาม

ที่มา: Anderson & Krathwohl (2001)

ผลการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซัลที่สังเคราะห์ได้ทั้ง 5 ขั้นตอน ข้างต้นมาใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงที่จำแนกระดับตามการนำเสนอแนวคิดใหม่ โดย Anderson & Krathwohl (2001) เป็นแนวทางเพื่อกำหนดข้อคำถามในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสุ่ม ตามแนวคิดของนักวิชาการ (Freed, 2013; McKnight, 2010; Council for the Curriculum, Examinations and Assessment, 2000) สรุปเป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 จัดกลุ่มนักเรียนเพื่อศึกษาข้อมูล ขั้นที่ 2 กำหนดคำถามในกระดาษและแจกอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 3 เขียนคำตอบจากคำถามที่กำหนด ขั้นที่ 4 หมุนไปตอบคำถามจนครบทุกข้อ และขั้นที่ 5 อภิปราย สรุปบทเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของ Anderson & Krathwohl (2001) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีพื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สามารถแสดงรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยได้ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 13 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 540 คน และกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2/13 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน

35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Sampling Unit) ด้วยวิธีการจับสลาก 1 ห้องเรียนจากห้องเรียนทั้งหมด 13 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ลร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง 5 แผน แผนละ 2 คาบ รวม 10 คาบ ประกอบด้วยการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากนิทาน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากข้อความโฆษณา การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากข่าว การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากบทความ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากบทร้อยกรอง ทุกแผนสร้างขึ้นโดยอิงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 1.00 ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อสอบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ ผู้วิจัยสร้างโดยยึดแนวคิดระดับการเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิด Bloom's Revised Taxonomy และผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 เมื่อดำเนินการทดลองใช้แบบทดสอบพบว่า มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25–0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37–0.74 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.72 ใช้ศึกษาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ลร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ แบ่งคำถามเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามทฤษฎีของลิเคิร์ท แบบสอบถามความคิดเห็นนี้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน คือ ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตลอดจนการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเครื่องมือแล้วเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2563 จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ลร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างไว้ระหว่าง วันที่ 27 สิงหาคม ถึงวันที่ 9 ตุลาคม 2563 สุดท้าย

นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้ทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนแต่มีการสลับข้อ กำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบ 60 นาที จากนั้นให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยดำเนินการวิเคราะห์คะแนนวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำคะแนนมาเปรียบเทียบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสถิติ t -test แบบ Dependent ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง พบผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1

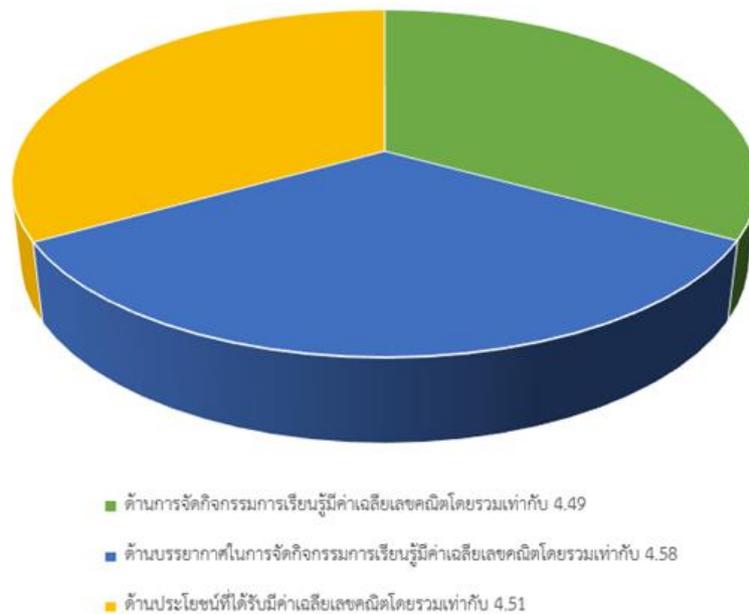
ตารางที่ 1 ผลการศึกษาศักยภาพความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t-test	Sig
ก่อนเรียน	35	40	20.43	3.65	-11.457	.000
หลังเรียน	35	40	26.11	2.56		

* $P < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตของการทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 20.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.65 มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตของการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 26.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.56 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้อารมณ์ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้อารมณ์ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .53 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมากเรียงลำดับคือ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 ลำดับที่ 2 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 และลำดับที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3

ภาพที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้อารมณ์ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงรายด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการรู้อารมณ์ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคการรู้อารมณ์ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเทคนิคการรู้อารมณ์เป็นเทคนิคการสอนที่ครู

ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้เพื่อตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ครูกำหนดไว้ที่ฐานต่าง ๆ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อหมุนไปตอบคำถามตามฐานต่าง ๆ จนครบแล้วนำเสนอประเด็นคำตอบที่ฐานสุดท้าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งชั้น ตามที่ Freed (2013) กล่าวว่า เทคนิคการรู้ซึ่เป็นเทคนิคการอภิปรายกลุ่มที่ขับเคลื่อนด้วยนักเรียน โดยกำหนดให้กลุ่มนักเรียนอภิปรายเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายและเตรียมนำเสนอต่อเพื่อนร่วมชั้น จากนั้นนักเรียนแบ่งปันและอภิปรายสิ่งที่ค้นพบในข้อคำถาม หรือตัวอย่างที่นักเรียนได้รับมอบหมาย

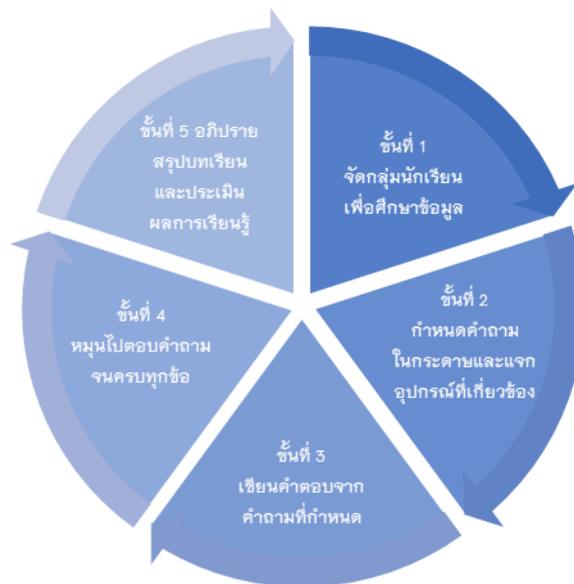
จึงอภิปรายได้ว่าทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงล้วนส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดคล้องกับการวิจัยของ ประภาสินี ปิงใจ (2555) ที่พบว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งให้นักเรียนได้ร่วมกันระดมพลังสมองโดยการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อตอบคำถามหรืออภิปรายหัวข้อที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองและช่วยให้นักเรียนจัดการความคิดได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ ธนวิทย์ กวินธนเจริญ และ อธิกมาส มากจ้อย (2564) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ส่งผลให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มปรับตัวเข้าหากันและปรับพฤติกรรมทางการเรียนรู้ได้ดีขึ้น สมาชิกทุกคนเรียนรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ยอมรับ เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และแสดงความคิดเห็นที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล นักเรียนฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รวมถึงการแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานและการนำเสนอ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาการในการทำงาน การเข้าสังคม และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้ซึ่ร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องด้วยขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยคอยสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างกันและนักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับความรู้ใหม่จากการร่วมแสดงความคิดเห็น นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นักเรียนสามารถพิจารณาสารที่อ่านและตัดสินคุณค่าได้อย่างมีเหตุผล และนักเรียนสามารถนำความรู้ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในชีวิตประจำวันและในวิชาอื่น ๆ สอดคล้องกับ อุษาวดี ชุกกลิ่นหอม และ สมพร ร่วมสุข (2562) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญจะส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก นักเรียนกล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นและใส่ใจในการเรียน อีกทั้งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอันนำไปสู่การอ่านที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการนำเสนอที่กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมี

วิจารณ์ญาณ (อัญชลี จันท์เสม และ คณะ, 2559; เอมอร เนียมมอย, 2551) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะมีส่วนช่วยในการประเมิน สิ่งที่อ่านในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ช่วยวินิจฉัยข้อถูกผิดต่าง ๆ ของข้อมูลโดยอาศัยเหตุผลประกอบการตัดสินใจ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ สติปัญญาให้ทันต่อ ความเปลี่ยนแปลงของข้อมูลต่าง ๆ อันจะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เนื่องด้วยเทคนิคคารูซัล (Carousel Technique) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับทุกคนในการระดมความคิดเกี่ยวกับคำถามที่ถูกกำหนดในการอภิปรายต่าง ๆ ที่สำคัญยังไม่พบการนำเทคนิคนี้มาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคารูซัลจากนักวิชาการต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศแล้วสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคารูซัล ได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคารูซัล

โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดกลุ่มนักเรียนเพื่อศึกษาข้อมูล โดยครูมอบหมายให้นักเรียนมีการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 คน ร่วมกันศึกษาข้อมูลที่ได้รับและอภิปราย

ขั้นที่ 2 กำหนดคำถามในกระดาษและแจกอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยครูกำหนดคำถาม (คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูง) ให้เท่ากับจำนวนกลุ่มย่อยแล้วระบุคำถามลงในกระดาษแผ่นใหญ่แผ่นละ

1 คำถามติดไว้รอบ ๆ ห้อง แจกปากกาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มโดยกำหนดสีที่แตกต่างกัน รวมถึงกำหนดเวลาในการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 3 เขียนคำตอบจากคำถามที่กำหนด โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าประจำที่กระดาษแผ่นแรก และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้รับ

ขั้นที่ 4 หมุนไปตอบคำถามจนครบทุกข้อ เมื่อครบกำหนดเวลา 5-7 นาที นักเรียนหมุนไปที่กระดาษแผ่นอื่นโดยวนตามเข็มนาฬิกา นักเรียนอ่านความคิดเห็นของกลุ่มก่อนหน้าและพิจารณาว่าเห็นด้วยหรือไม่ ถ้าเห็นด้วยให้ทำเครื่องหมายถูกพร้อมให้แสดงเหตุผลสนับสนุนเพิ่มเติม แต่ถ้าไม่เห็นด้วยให้เสนอความคิดเห็นใหม่

ขั้นที่ 5 อภิปราย สรุปบทเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ โดยครูดำเนินการให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ สรุป บอกคุณค่า หรือความรู้สึกที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหัวข้อที่ได้ศึกษาร่วมกันทั้งชั้นเรียน และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สรุป

การพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการรู้สักร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงนั้น แสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนสามารถพิจารณาบทอ่านประเภทต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นผลมาจากเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้อันส่งเสริมให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียน ได้แสดงความคิดเห็นและอภิปราย ได้ตอบคำถามในระดับที่ช่วยพัฒนาความสามารถของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยทั้งหมดสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้สักร่วมกับการใช้คำถามพัฒนาการคิดขั้นสูงช่วยให้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 สูงขึ้น รวมถึงนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ครั้งแรกของการดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคการรู้สักร่วมกับการใช้คำถามเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงต้องใช้เวลาในการอธิบายวิธีการปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ พอสมควรเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามขั้นตอน และนักเรียนใช้เวลาในกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมากกว่าเวลาที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้ทำเทคนิคนี้ไปใช้ควรกำหนดเวลาให้เพียงพอ และควรให้คำแนะนำ หรืออธิบายเพิ่มเติม ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมากขึ้น

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในขั้นตอนการอภิปราย สรุปบทเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ ครูควรมีเทคนิคสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมกันอภิปราย เพื่อฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออกและฝึกทักษะการนำเสนอไปพร้อมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบสำคัญคือขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการรู้อธิบายและการใช้เทคนิคการรู้อธิบาย เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการรู้อธิบายร่วมกับการใช้เทคนิคอื่น ๆ และควรนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐญาพร เสวตานนท์, สุปิน ยุระรัช และ วราภรณ์ ไทยมา. (2564). กลยุทธ์การสร้างความรู้ได้เปรียบในเชิงแข่งขันของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(3), 673–687.
- ธนวิทย์ กวินธนเจริญ และ อธิกมาส มากจ้อย. (2564). การพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 6(2), 11–21
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2545). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- ประภาสิณี ปิงใจ. (2555). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้โมเดลกราฟฟิตีที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรินญา มารศรี. (2562). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์*, 3(2), 105–107.
- อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2563). *สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย: แนวทางในการแก้ปัญหา*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 8(2), 195–202.
- อัญชลี จันทร์เสม และ คณะ. (2559). ทักษะในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศ จากนโยบายถึงผู้สอน. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 9(2), 114–123.

- อุษาวดี ชุกกลิ่นหอม และ สมพร ร่มสุข. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
วิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R.
วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 10(1), 303–317.
- เอมอร เนียมน้อย. (2551). *การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณด้วยวิธี SQ3R*. กรุงเทพฯ: สุวีริยา
สาส์น.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Longman Group.
- Council for the Curriculum, Examinations and Assessment. (2000). *Active Learning and Teaching Methods for Key Stage 3*. London: A PMB Publication.
- Freed, L. (2013). *A Carousel Activity for Student–Driven Group Discussion*. Retrieved October 9, 2019, from <http://www.oakland.edu/teachingtips>.
- Mcknight, K. S. (2010). *The Teacher's Big Book of Graphic Organizers*. San Francisco: Jossey Bass.